

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΧΕΡΣΑ ΕΛΛΑΣ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην παρουσιάζουσιν ἡ Ἀνατολικὴ καὶ ἡ Δυτικὴ χερσὶς Ἑλλάς τὰ δύο ἐναντία ἄκρα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς ἀδιαφορίας, τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρνήσεως. Ἡ μὲν Ἀνατολικὴ ἐπανέστη συγχρόνως σχεδὸν μετὰ τῆς Πελοποννήσου, φθίνοντος τοῦ μαρτίου· ἡ δὲ Δυτικὴ ἐκινήθη μόλις, φθίνοντος τοῦ ματου. Ὡς αἰτίαν τοῦ φαινομένου αὐτοῦ θεωροῦμεν οὐχὶ λόγους πολεμικοὺς, ὡς εἶπον ἄλλοι, ἀλλὰ τῶν ὀπληρχηγῶν τῶν δύο τούτων νομῶν τὰ διαφέροντα ἦθη καὶ τέλη. Ἐὰν προέκειντο λόγοι πολεμικοὶ, τοιοῦτους ἐξ ἐναντίας ἡ Ἀνατολικὴ Ἑλλάς εἶχεν ἀπολύτως, ἡ δὲ Δυτικὴ σχετικῶς. Ἡ Ἀνατολικὴ ἔφερε καὶ πλειοτέρους ἐσωτερικοὺς πολεμίους (α), καὶ φρούρια πολυαριθμότερα, καὶ στενὰ ἀσθενῆ (β) καὶ ὀλιγώτερα ἐξησκημένα ὄπλα· ἀλλὰ, καὶ τοιαύτη οὖσα, ἐπανέστη ἐν τοῖς πρώτοις, εἰ καὶ ἀμέσως ἠπειλεῖτο ἐξωθεν παρὰ τῶν βαρβάρων τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἦν δ' Ἄθως, ἡ Κασσάνδρα καὶ ἡ Θετταλομαγνησία ἡσύχαζον ἔτι καὶ οὐδένα ἀντιπαρισπασμὸν προέταττον. Ἡ Δυτικὴ τάνανπαλιν καὶ ὑπὸ Τούρκων ὀλίγων κατακείτο, καὶ ἐνὸς μόνου φρουρίου, τῆς Ναυπάκτου, τὸ βάρος εἶχε, καὶ ὀπλων μαχίμων καὶ δεξιωτέρων φυσικῶν βοηθημάτων ἐπλούτει. Ἐὰν ἠπειλεῖτο ἐκ τῆς Ἠπείρου, εἶχεν ὅμως τὸ μέγα προπύργιον τοῦ Σουλίου, καὶ τοῦτο ὑπὸ τὴν διπλῆν ἐποψίν ἢ τῆς φιλίας ἢ τῆς ἐχθρας τῶν Ἀλβανῶν· διότι, εἰ μὲν ὑπῆρχον οὗτοι σύμμαχοι τῶν Σουλιωτῶν, βεβαίως οὐκ ἐξεστράτευον κατ' αὐτῆς· εἰ δὲ πολέμιοι, δύσκολοι καὶ πάλιν ἦσαν, ὅπως κινηθῶσι πρὸς τὰ ἐμπροσθεν, ἀφίνοντες τὸ Σούλιον ὀπισθεν. Τοῦτο ἐβεβαιώθη ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀκολούθως. Καὶ οὐ μόνον οὐδετεροῦτο οὕτως ἡ Ἀλβανία ἕνεκα τοῦ Σουλίου, ἀλλὰ καὶ τὸ γενικὸν στρατόπεδον τῶν Ἰωαννίνων, ἠναγκασμένον, ἵνα ἀποστέλλῃ πολλαχοῦ δυνάμεις ἱκανάς, καὶ ἰδίως κατὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἀδύνατον ἐγένετο πρὸς διάθεσιν